Heidi Lokasaari,
lakimies, Rikosseuraamuslaitos
11.4.2024

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta direktiiviksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ja seksuaalisen riiston sekä lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan materiaalin torjumisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2004/68/JHA korvaamisesta

Lakivaliokunta on pyytänyt Rikosseuraamuslaitokselta kirjallista lausuntoa koskien valtioneuvoston kirjelmää ehdotuksesta direktiiviksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ja seksuaalisen riiston sekä lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan materiaalin torjumisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2004/68/JHA korvaamisesta. Taustalla olevan direktiiviehdotuksen tarkoituksena on tehostaa lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan torjumista varmistamalla, että teknologinen kehitys on huomioitu sekä kriminalisoinneissa mahdollisina lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan tekotapoina että keinoina tutkia ja selvittää näitä rikoksia. Lisäksi direktiiviehdotuksen tarkoituksena on tehostaa rikosten ennaltaehkäisyä ja torjuntaa, vahvistaa rikosten uhreille tarjottavaa tukea sekä edistää osapuolten välistä yhteistyötä rikosten ehkäisemisessä ja torjumisessa niin kansallisesti kuin jäsenvaltioiden välillä. Rikosseuraamuslaitos pitää direktiiviehdotuksen tavoitteita periaatteellisesti kannatettavina.

Kirjelmässä on arvioitu uudistetun seksuaalirikossääntelyn kattavan suurelta osin direktiiviehdotuksen kriminalisointivelvoitteet. Kirjelmässä on kuitenkin arvioitu mahdollista tarvetta nostaa eräiden rikosten enimmäisrangaistuksia sekä todettu, että ns. rikoksenteko-oppaiden hankkimisen, hallussapidon ja levittämisen säätäminen rangaistavaksi tultaisiin arvioimaan. Direktiiviehdotuksen uudessa 8 artiklassa velvoitettaisiin kriminalisoimaan sellaisen verkkopalvelun hallinnointi tai ylläpito, joka on luotu helpottamaan tai kannustamaan lapsiin kohdistuvien rikosten tekemistä, jonka on myös arvioitu saattavan edellyttää muutoksia rikoslakiin. Lisäksi direktiiviehdotuksessa syyteoikeuden vanhentumisaikojen edellytetään olevan monelta osin pidempiä, kuin mitä rikoslain 8 luvussa säädetään. Mainittujen direktiiviehdotuksen kohtien johdosta rikoslakiin mahdollisesti tehtävät muutokset tulisivat todennäköisesti nostamaan vankimääriä jonkin verran. Tarkempaa arviota vaikutuksesta vankilukuun ei kuitenkaan pystytä vielä tämän pohjalta antamaan.

Ehdotuksen artiklat 27, 28 ja 29 koskevat rikosten ennaltaehkäisyä ja torjuntaa. Ehdotuksen 27 artiklan mukaan olisi perustettava kohdennettuja ja tehokkaita interventio-ohjelmia henkilöille, jotka pelkäävät syyllistyvänsä direktiivissä tarkoitettuihin lapsiin kohdistuviin rikoksiin. Rikosseuraamuslaitoksessa on käytössä rangaistuksen suorittamisen aikana suoritettavia seksuaalirikollisille suunnattuja ohjelmia (Uusi suunta, STEP), jotka sinällään eivät ole erityisesti suunnattu lapsiin kohdistuviin seksuaalirikoksiin syyllistyneille, mutta ovat hyödynnettävissä myös tällaisten henkilöiden kanssa. Lisäksi Rikosseuraamuslaitoksessa on hyödynnetty Mielenterveystalo.fi:n tarjoamia seksuaalista kiinnostusta lapsiin tunteville sekä lasten seksuaalista hyväksikäyttöä todistavaa kuvamateriaalia käyttäville suunnattuja omahoito-ohjelmia.

Heidi Lokasaari

Lakimies, Rikosseuraamuslaitos